

Skotský setr vévody z Gordonu

Gordonsetr je lovecký pes, pocházející ze Skotska, a jak sám název vypovídá, řadí se mezi stavěcí psy – tedy lépe řečeno setry. Kynologové mu přisuzují hned tři nej: největší, nejpomalejší, ale zároveň i nejvšestrannější ze všech setrů. Ačkoliv jde o ohaře, jehož původní využití bylo vyhledávání zvěře a přinášení ptactva, málokdo ví, že gordonsetři jsou v současnosti díky svému výbornému čichu v zahraničí často využíváni i coby policejní psi k vyhledávání drog a ze stejného důvodu nacházejí uplatnění i coby záchranáři. Na otázky, jak se daří gordonsetrům v Čechách, odpovídá Zuzana Nedavašková, majitelka a milovnice plemene, pro niž je gordonsetr „osudovým plemenem“.

Proč právě gordonsetr? Čím vás zaujal?
Gordonsetr je jedním ze čtyř plemen setrů a dá se říct, že mne zaujal na první pohled. Když jsme se s manželem rozhodli pořídit si druhého psa k našemu sedmiletému biglovi, byl výběr omezen na plemena posuzovaná na výstavách ve stejný den jako skupina 6. Jako vítěz nám z užšího výběru vyšel gordonsetr. Na MVP Brno v únoru roku 2002 jsme měli možnost poznat gordonsetry blíže a také jsme si s majiteli těchto skotských šlechticů mohli popovídat. Na naše všetečné otázky většina majitelů odpověděla tak, že nás v našem rozhodnutí jen utvrdili. Samozřejmě jsme přečetli také většinu dostupné

literatury a věděli jsme, že budeme chtít s naší gordonkou absolvovat výstavy a lovecké zkoušky nutné k uchovnění.

Co obnáší výchova a výcvik loveckého plemene jste tedy věděla...

Ano, zkušenosti jsem sbírala už se svým prvním psem – biglem Dixem od Čižiny. Absolvovala jsem s ním výstavy jak u nás, tak na Slovensku a v Polsku. Dix byl šampionem Polska a měl složený barvářské zkoušky honičů v I. ceně. Po zkušenostech s tvrdohlavým biglem jsem si tak troufla na plemeno z úplně jiného soudku.

Váš první gordonsetr byla fena Luisa z Holubické stráně. Kdy jste si ji přivezla domů a jaké jste s ní měla plány?

Luisu jsme si přivezli o Velikonocích roku 2002 a Bess, jak jí doma říkáme, u nás letos oslavila už své jedenácté narozeniny. Tak jako bigla jsme se i ji rozhodli uchovnit, což znamenalo absolvovat výstavy a minimálně zkoušky vloh v limitních známkách. Díky pomoci chovatele pana Vašíčka a jeho dcery Karolíny se nám to podařilo a Bess se v roce 2005 zařadila do kartotéky chovných psů MSKAO.

Jaká Luisa je? Splnila vaše očekávání ohledně soužití s gordonsetrem?

Bess mě představy splnila a v mnohém i překonala. Má skvělou povahu, je přítulná, mazlivá, miluje děti, hýří aktivitou, není agresivní vůči psům. Pokud na psa nemá náladu, naznačí mu to a odejde. Práce na poli a v lese jí je nade vše.

I když je unavená po dvou náročných honech v bažantnici, uvidí vodítko a obojek a už stojí u branky a čeká, až vyrazíme opět do práce. V současné době je Bess v pracovním důchodu a užívá si nicnedělání a procházek. Pokud bych jí ale dala možnost vyrazit na hon, tak do toho půjde naplno, tak jako kdysi. Úspěšně jsme absolvovaly tyto zkoušky: ZV, PZ, SZVP, LZ. Bess je také výstavně úspěšná, během své výstavní kariéry se stala Ch. CZ, Ch. SK, GrandCh. SK, VetCh. CZ.

Aktuálně máte ve smečce pět gordonů. Jakým aktivitám se s nimi věnujete? A jste věrní výhradně lovu?

Naše fenky jsou vedeny pracovně, ale hlavně jsou to psi rodinní, kteří s námi absolvují skoro všechny naše aktivity. Jezdí s námi na hory (každá má dogtrekkingový postroj), běhají u kola, spí s námi ve stanu a pokud dostanou možnost, nepohrdnou ani postelí. Doprovází nás na výletech do zoo a také po památkách. Vzhledem k časové vytíženosti naší rodiny nemáme na jiné kynologické aktivity moc času. V našich začátcích mi s loveckým výcvikem pomáhal chovatel a také jsme absolvovali výcvikové víkendy, kdy jsme s Bess jezdili na jižní Moravu. Dnes se snažím cvičit sama nebo se zkušenějšími majiteli a chovateli loveckých psů. Motivovat gordonsetry při výcviku je celkem těžké. Pokud se jedná o výcvik v poli, tak je žádná odměna nezajímá. Naše mladší fena Sunny aport moc nemusí a o to těžší je správně ji za provedení cvik odměnit. Největší odměnou je pro ni slovní pochvala. Mám radost

plemene gordonsetr. Před sedmi lety to byl vrh po zakladatelce našeho chovu Luisa z Holubické stráně a polském psovi Cydr Klan Basów. Z tohoto spojení se narodila dvě štěňata, dospělosti se ale dožil pouze pes Aston Martin, žijící v Polsku. Fenku u nového majitele srazilo auto. Bess již další vrh neměla, a tak jsme si na „krtečky“ museli počkat šest let. V loňském roce se nám narodil vyrovnaný vrh po naší výstavně úspěšné feně Xsara z Holubické stráně – Sunny a psu Sundowner's Amaretto-Kiss. Otce tohoto vrhu jsem vybírala velice pečlivě. Důležité pro mne byly zdravotní výsledky DKK, PRA-rcd4, plnochrupost, pracovní výsledky, povaha a exteriér. Noví majitelé prošli přísným výběrem stejně jako předtím krycí pes. Většina štěňat se dostala k majitelům, kteří již mají zkušenost se psy a někteří z nich přímo se setry. Majitelé se mnou komunikují a zasílají fotky z nových domovů a také sdělují dojmy ze soužití s mladým gordonem.

Ve smečce máte zastoupené všechny věkové kategorie – od seniorské po tu nejmladší. Jak „funguje“ gordonsetr ve smečce? A jak do smečky gordonů zapadá bernský salašnický pes?

Naše současná smečka zahrnuje celkem pět gordonsetrů, pointra a bernského salašnického psa. Přimo u nás doma máme dvě fenky – veteránku Bess a tříletou Sunny. Ve spoluvlastnictví mám našeho odchovánka Bandita Manon Lescaut a také temperamentního pointra Capon Onur od Spálené louky. Dva gordoní Oris a Xero z Ho-

vždy, když uspějeme na zkouškách se ctí, a při lovu mě vždy potěší pochvala od těch, kteří práci mých psů dokáží ohodnotit. Je škoda, že gordonsetr není mezi myslivci více oblíben.

Máte za sebou dva úspěšně odchované vrhy. Co je pro vás nejdůležitější při výběru vhodných majitelů pro štěňata? Usilujete o to, aby se štěňata dostala výhradně do zkušených rukou, na lovecký výcvik?

V naší chovatelské stanici Manon Lescaut jsme do dnešního dne odchováli pouze dva vrhy

lubické stráně žijí u našich kamarádů, stejně jako bernášek Baron. Pokud se nám podaří dát dohromady celou gordonsetřím rodinu, je to zážitek. I když spolu smečka není každý den, po chvíli je zřejmé, kdo ji vede. Zatím to jsou stále dva nejstarší jedinci, které zbytek smečky respektuje. Všichni tito psi se mnou mají jedno společné – každého z nich jsem předváděla na výstavách u nás nebo v zahraničí.

Potřebuje gordonsetr ke své spokojenosti lovecký výcvik nebo mu postačí i jakákoliv

jiná zábava? Který ze současné široké nabídky psích sportů je podle vašeho názoru pro gordonsetra nejvhodnější alternativou lovu, vhodným smysluplným zaměstnáním?

Nejde jednoznačně říct, jestli gordonsetra naplňuje pouze lovecký výcvik. Existují chovatelé, kteří své štěně prodají pouze do rukou myslivce, a na druhou stranu jsou chovatelé upřednostňující zájemce z řad nemyslivců, kteří jsou schopni posvi zajistit dostatečné zaměstnání v jakémkoliv podobě. Nejhorší, co mladému gordonovi můžete udělat, je zavřít ho do kotce a zamezit tak kontaktu s člověkem a jinými psy. Gordonsetr je společenský tvor a ke svému zdárnému vývoji potřebuje být v co nejužším kontaktu s pánečkem a jeho rodinou. S gordonsetrem se můžete věnovat všem kynologickým sportům, od dogdancingu, dogfrisbee, agility, canicrossu po dogtrekking, a milují také coursing. Vím i o gordonsetrech, se kterými se majitelka vě-

životě. U všech plemen ohařů se také osvědčilo naučení přivolání psa na píšťalku. Pokud se týká loveckého výcviku, nejsou všeobecně plemena setrů mezi myslivci moc oblíbená. Gordonsetr byl po staletí šlechtěn pro práci před výstřelem a práce po výstřelu pro jeho tvůrce a chovatele již nebyla důležitá. Jak je na Britských ostrovech zvykem, pro každou práci měl lovec jiné plemeno. Na hledání a vystavování setra a pointera, pro dohledávky střelené zvěře retrívra. U plemen ohařů chovaných na pevnině byl od začátku kladen důraz na všestrannost a z toho důvodu jsou tito u našich vůdců mnohem oblíbenější než setři. Což je pro setry obrovská škoda. Existují však majitelé, kteří své setři svěřence dokáží připravit na lovecké zkoušky v jejich prvním roce života. Většinou se však jedná o chovatele nebo zkušené cvičitele. Všeobecně platí, že setr dospívá kolem 2,5 let věku a není tedy nutné ho za každou cenu nutit jako mladého do výcviku. Jedna

din se svým psem na procházku do polí a lesů. Pokud mu věnujete dostatek času pro vybití jeho nekonečné energie, rád si s vámi potom zalenoší doma u televize. Ale jinak bude oddaným průvodcem, kamkoliv vyrazíte.

Čeho si na gordonsetrech nejvíce ceníte?

U všech svých fen oceňuji vyrovnanou a klidnou povahu, neustále dobrou náladu, lásku k dětem a ochotu věnovat se jakémukoli aktivitě, kterou pro ně vymyslím. A za těch jedenáct let společného života s gordonsetry jsem ještě nepřišla na žádnou nevýhodu. Snad jen tu, že jich doma nemohu mít ještě více.

Jaké podmínky musí splňovat jedinci, kteří jsou využíváni v chovu? Zvládne „uchovnit“ i pejskař – začátečník?

V České republice chov setrů a pointera zastřešují dva kluby: Moravskoslezský klub chovatelů anglických ohařů (MSKAO) a Český pointer a setter klub. Chovné podmínky jsou v obou klubech stejné a je jen na majitelích, ve kterém klubu se budou chovu věnovat. V případě, že chcete svého gordonsetra uchovnit, je nutné splnit tyto podmínky: DKK maximálně 2/2 (C), ocenění z jakékoliv výstavy v ČR se známkou výborná nebo velmi dobrá. Nůžkový skus, úplný chrup, minimální kohoutková výška u fen 58 cm, u psů 62 cm. A některou ze zde uvedených zkoušek:

- klubové derby, mezinárodní derby, národní Field Trial (NFT), mezinárodní Field Trial (MFT), Field Trial-GT „couple“ (párové hledání) se získáním minimálně 6 bodů (hodnocení dobře).
- ostatní zkoušky dle řádů ČMMJ (ZV, PZ, VZ, memoriály) nebo dle řádů FCI, kde pes může prokázat vrozené vlastnosti stavěcího psa. Limitní známky (dle řádů ČMMJ), které musí být splněny pro zařazení do chovu: hledání 3, vystavování 4, vrozená chuť k práci 4 (pouze ZV), postupování 3, nos 4, poslušnost 2, klid po výstřelu 3.

V současné době oba kluby pořádají výcvikové kurzy pro majitele anglických ohařů, s možností ukončit tento kurz absolvováním zkoušek vloh a tím splnit jednu z podmínek pro uchovnění. Pro majitele, kteří si pořídí setra, se možnost uchovnit svého miláčka zvětšuje také díky výcvikovým vikendům a táborům, které pořádají kluby a kynologické organizace napříč republikou.

Platí gordonsetr za zdravé a vitální plemeno, nebo ho sužují nějaké problémy?

Všechna plemena setrů včetně gordonsetra patří mezi zdravá a vitální. U všech je celosvětově sledována DKK. Před třemi lety se v populaci gordonsetrů začalo sledovat dědičné onemocnění očí PRA-rcd4. U nás na toto téma zpracovala studii MVDr. Darja Musilová. Vyšetření u nás stále není povinné, a tak dochází k páření netestovaných rodičů. Je tak pouze na rozhodnutí chovatele, zda svého psa nechá testovat, a pokud ano, jestli zjištěný výsledek uveřejní. Ve světě již dnes není možné spojit jedince z vý-

nuje záchranářskému výcviku. Pokud máte možnost věnovat se s ním myslivosti, bude šťastný, ale myslím si, že to není to nejdůležitější v jeho životě. Mnohem důležitější je pro něj kontakt s pánem, pro kterého udělá cokoli a bude se s ním věnovat jakémukoli činnosti s radostí. V zahraničí se dnes většina gordonsetrů chová coby rodinní psi.

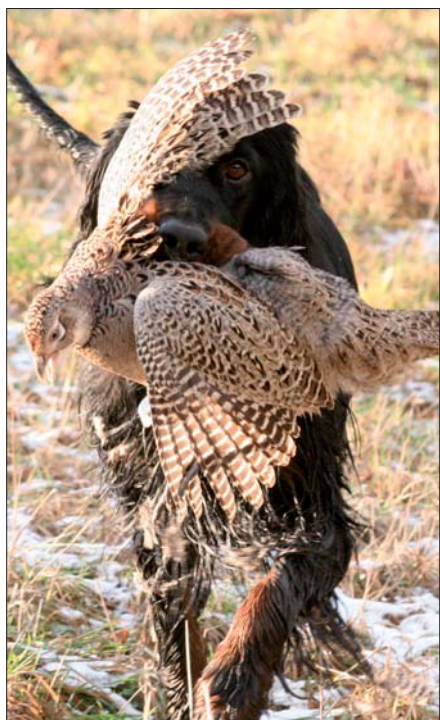
Jak je obtížné zvládnout výchovu gordonsetra? A co se týká výcviku, učí se snadno?

Výchova gordonsetra je stejná jako u jiných plemen. Od malička je potřeba být důsledný při výchově a základním výcviku. Hlavní věcí je naučit ho přivolání a pokud uvažujete o základech loveckého výcviku, také povel down. Všem majitelům svých štěňat jsem doporučila navštěvovat s mladým psem psi školku a také cvičiště, kde se oba (majitel i pes) naučí, jak spolu komunikovat a co vše je potřeba umět v běžném

zkušená cvičitelka psů mi řekla: „Ta fena přesně ví, co po ní chceme, ale nepovažuje momentálně za důležité to dělat.“ Fenka dospěla a požadovaný cvik pak začala dělat s radostí.

Co je „parketou“ gordonsetrů?

Nejkrásnější pohled na gordonsetra je při práci v poli. Byl šlechtěn pro vyhledávání zvěře tzv. vysokým nosem a její vystavení, ve své domovině (ve Skotsku) převážně na vřesovištích. V našich podmínkách jej využíváme při hledání v polních kulturách a ze všech plemen setrů patří k těm nejlepším při práci ve vodě a také dohledávkách na pobarvené stopě. Platí za výborného stopaře a hodně gordonsetrů má složeny BZ (barvářské zkoušky). Gordonsetra mohou jen doporučit aktivním lidem, kteří svému psu budou věnovat volný čas, nebude jim vadit déšť, plískanice ani sněhové vánice, místo lodiček a mokasin si někdy několikrát v týdnu obují holínky a vyrazí na pár ho-

sledkem PRA carrier-carrier, případně affected-affected. Více informací o tomto onemocnění je uvedeno na stránkách obou klubů. Další onemocnění vyskytující se v populaci je hypotyreóza (onemocnění štítné žlázy) a CCA (Cerebellar Cortical Abiotrophy – nemoc postihující kůru malého mozku, která byla dosud diagnostikována zejména v chovech v USA). U malých štěňat je možné se také setkat s juvenilní celulitidou, která postihuje štěňata ve věku od pěti týdnů, ale dědičnost tohoto onemocnění zatím nebyla prokázána (jde o opuchnutí tlamy, pysků, očních víček s vrídky a puchýřky – léčí se podáváním kortikosteroidů).

Jak velká je současná populace gordonsetrů v Čechách a jak si Česká republika stojí v porovnání s jinými evropskými zeměmi?

V České republice máme v současnosti 37 chovných psů a 42 chovných fen. Počet odchovaných štěňat se ročně pohybuje kolem 120 štěňat. Feny gordonsetrů patří mezi velmi plodné, není výjimkou, když se ve vrhu objeví deset a více štěňat. Chov gordonů v České republice se dlouhou dobu soustředil na výkon a loveckou upotřebitelnost, zatímco svět se spíše ubíral směrem ke zlepšování exteriéru. V současné době se také u nás začínají objevovat exteriérově velmi kvalitní jedinci, kteří jsou výborní zároveň i pracovně. Pokud se podíváme do rodokmenů psů napříč Evropou, objevíme v nich psy z Austrálie, Ameriky, Anglie. Nelze tedy říct, která země „udává tón“. Samozřejmě, že existují chovatelé, kteří drží určitou linii a jiným směrem se nedívají. Chovatelé z České republiky se nejčastěji obracíjí pro novou krev do Německa, kde je variabilita krve největší. Většina našich českých chovatelů razí cestu krytí fen z našeho chovu kvalitními psy v zahraničí. Dochází tak

k vylepšení exteriéru a také rozšiřování chovné základny.

Často své psy vystavujete, a to i v zahraničí.

Jaké je porovnání očima vystavovatele?

Jako vystavovatel, handler nebo divák jsem se zúčastnila výstav ve více státech Evropy. Pokud mám porovnat český chov s tím zahraničním, je to těžké. Na výstavách v České republice se moc jedinců ze zahraničí neobjevuje. Největší konkurence se u nás vždy schází na klubových výstavách v Panenských Břežanech a ve Slavkově u Brna, kde se počty přihlášených pohybují kolem třiceti jedinců. Na národních a mezinárodních výstavách se schází deset až dvacet jedinců. Zhruba stejné počty psů jsou k vidění také na výstavách v okolních státech. Naši majitelé se vydávají na výstavy za hranice čím dál častěji a získávají krásná ocenění. Za posledních patnáct let jsme měli také své účastníky na Crufts v Birminghamu. Máme několik psů, kteří získali titul C.I.B. (mezinárodní šampion krásy) a C.I.E. (mezinárodní výstavní šampion). Pracovně se chov u nás zaměřuje na praktický lov tzv. pod flintou a také na Field Trials. Od loňského roku máme také prvního šampiona práce mezi gordonsetry, fenu Bora z Dvorku Čamourku.

Když se se svými gordonsetry objevíte na veřejnosti – s jakými reakcemi se nejčastěji setkáváte? Poznávají lidé plemeno?

Gordonsetr není v povědomí laické veřejnosti moc rozšířený. Pod jménem setr si většina lidí představí irského červeného setra. Štěňata gordonů jsou jako malá zaměňována se štěňaty kokršpanělů, případně jeho kříženců. Pokud gordonsetra popisují, většinou uvedou, že vypadá jako irčan a barvu má jako dobrman. V tu chvíli si většina lidí dokáže gordonsetra představit.

Čím jsou pro vás vaši psi?

Společně s gordonsetry jsem objevila dva odlišné světy: svět výstav psů – věnuji se handlingu, svět myslivosti a myslivecké kynologie – absolvovala jsem myslivecký kurz a také vlastním zbrojní průkaz. Oba tyto světy spojuji v jeden reálný prostřednictvím hledáčku fotoaparátu. Fotografování je mým dalším velkým koníčkem. Nezbyvá mi než poděkovat chovatelce Karolíně Vybíralové a jejímu otci za svou první fenu gordonsetra Luisa z Holubické stráně. Díky ní jsem měla možnost poznat toto krásné plemeno a ujasnit si, čemu se chci se psy věnovat. Co pro mne gordonsetr představuje, plně vystihují verše z Nezvalovy divadelní hry Manon Lescaut.

„Manon je můj osud.
Manon je můj osud.
Manon je všecko, co neznal jsem dosud.
Manon je první i poslední můj hřích,
nepoznat Manon, nemiloval bych.“

Jana Mertlíková ■
Foto: Z. Nedavašková

inzerce

Fitmin